

Oponentský posudek dizertační práce JUDr. Petry Skřejpkové

„Vznik a vývoj obchodního práva se zřetelem na poměry v českých zemích (pol. 19. – pol. 20. stol.)“

Zvolené téma je aktuální nejen právněhistoricky, hlubší znalost počátků a rozvoje obchodního práva ve střední Evropě dvou století předcházejících naší současnosti má i bezprostřední význam pro zákonodárství obnovující právní úpravu obchodu a podnikání v zemích bývalého socialistického společenství, kde byly donedávna popřeny klasické soukromoprávní instituty regulující směnu zboží, specializovaného soudnictví atd., jak to socialistický typ státu prosazoval. Pro situaci v nauce obchodního práva i pro praktické řešení současných obchodněprávních vztahů v České republice může být nemalým zdrojem inspirace a mnohdy i návodem řešení problémů studium starší podoby obchodního práva německého, rakouského a československého. V tom se naprosto shodují s autorkou posuzované práce. Za cíl si zvolila zmapovat vývoj obchodního práva na našem území, upozornit na některé zajímavé aspekty tohoto problému a naznačit východiska řešení některých současných otázek (s. 5).

Posuzovaná práce nepochybně usnadňuje poznání obchodního práva, širší právnické veřejnosti přináší přehled starších pramenů, dnešním právnickým kruhům bohužel vzdálených. Vítané a záslužné úsilí autorka směřovala hlavně na studium a uspořádání množství pramenů a literatury, v němž nebylo lehké sledovat nosné, hlavní linie výkladu. A právě k nim, k systematice celého spisu, mám některé připomínky, jak uvádím dále.

Práce by mohla začínat sondou do dávné minulosti, zasvěceným pohledem do vzdálených časů starověku, kde doktorandka identifikuje počátky obchodního práva. Odtud přechází ke středověkým právním úpravám obchodu a sleduje další vývoj. Tyto otázky však čtenář nenachází na počátku spisu, ale až ve II. kapitole, geograficky zacílené převážně na státy jižní a západní Evropy.

V úvodní kapitole autorka, podlehnouc rošířené oblibě abstraktních přístupů, se snaží definovat a vysvětlit obor obchodního práva. Následují obecné předpoklady vzniku obchodu a obchodního práva jako části práva soukromého, tříbení názorů na jeho samostatnost nebo zahrnutí do práva občanského. Zde uvádí také základní díla obchodního práva od středověku do 19. století a počátky výuky obchodního práva na univerzitách od začátku století 19. Bez porušení chronologie výkladu mohla autorka spojit prvou, atraktivní, úvodní kapitolu s výkladem kapitoly II., kde zařadila úvahy kam náleží v systému práva obchodního.

Významné publikace nebo výuku obchodního práva mohla zahrnout na příslušné místo souvisle líčeného celkového vývoje.

Do domácího, českého prostředí autorka přivádí čtenáře ve III. kapitole. Tu začíná lákavou otázkou „Kramáři nebo kupci?“. Seznamuje zde s obchodním právem v českých zemích do konce 17. století. Připomíná cechy od 14. věku a právní základ obchodu v našich zemích v té době. Ve známých dobových právních památkách nachází obchodní problematiku.

K otázkám novodobého obchodního práva se blíží ve IV. kapitole, když připomíná m.j. státní integraci do obchodního podnikání : pro 18. století u nás typické normativní kroky omezující tehdy už přežitou cechovní organizaci a podporující nové formy peněžního styku. Řadu sledovaných legislativních přínosů do obchodního práva v této kapitole uzavírá vydáním rakouského občanského zákoníka a nenaplněnými pokusy o kodifikaci obchodního práva v 19. století .

Výklad o vývoji obchodního práva v německých a českých zemích graduje v dalších kapitolách jak slibuje sám název práce. V V. kapitole je popsána příprava a projednání osnovy obchodního zákoníku. Podstatnou část textu pak tvoří podrobný rozbor znění zákona.

Následující kapitola se svým těžištěm poněkud odchyluje od jádra zvoleného tématu, když pod nadpisem „Ústavní (ne)zakotvení obchodního práva“, (mimochodem zábavným, ale právnicky vágním), hledá a nachází otázky obchodu a obchodního práva v rakouských ústavách, resp. českých předlohách. Podobně jako při rozboru prvních dvou kapitol posuzované práce se nabízí otázka, zda by nebylo přehlednější spojit pojednání o vzniku obchodního zákoníka v předchozí V. kapitole s touto pasáží a respektovat jednotnou chronologii práce.

Další vývoj „čistého“ obchodního práva od vydání obchodního zákoníku do konce monarchie je obsahem následující kapitoly. Relativně samostatnou je svou tematikou VIII. kapitola - obchodní soudnictví. Od doby středověku popisuje kompetenci a organizaci specializovaných obchodních soudů. Zdá se, že pojednání o řešení obchodních sporů a o příslušných soudech na tomto místě působí neorganicky když rakouské obchodní právo jako součást recipovaného práva z doby před 28. říjnem 1918 bylo páteří obchodního podnikání až do zrušení tohoto odvětví práva. V kapitole IX. následuje výklad o obchodním právu v ČSR. Líčí zde m.j. zajímavé a dnes pozapomenuté snahy o sjednocení obchodního práva států Malé dohody a jejich výsledky.

Jako závěr je označena X., poslední velmi krátká (s. 135 – 141) kapitola práce. Patrně ve snaze o úplnost výkladu zahrnuje, avšak příliš stručně, nejdříve některé zásahy do

obchodního práva za německé okupace. Na období 1945 – 1950, které i podle názvu práce spadá do tématu, upozorňuje jen krátkými odkazy. Podobně pak zmiňuje další předpisy týkající se zvoleného tématu až do roku 1991 a tím práce končí.

V celkovém hodnocení dizertační práce JUDr. Petry Skřejpkové je třeba vyzvednout její zaujetí tématem v jeho širokém kontextu. Připomínky, které výše uvádím, jsou pouze metodického rázu. Vznik a vývoj obchodního práva se zřetelem na poměry v českých zemích (pol. 19. – pol. 20. stol.) je zdařilé dílo prokazující právněhistorickou odbornost autorky, které si nepochybně zaslouží kladné hodnocení.

Práci doporučuji k obhajobě.

Praha, 9. května 2006

Doc. JUDr. Ladislav SOUKUP, CSc.